

Kontorslanskap, ledarskap och hälsa

Hugo Westerlund, professor i epidemiologi

- **Stressforskningsinstitutet, Stockholms universitet (Enheten för epidemiologi)**
- **Psykologiska institutionen, Stockholms universitet (Arbets- och organisationspsykologi)**
- **Klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet (Sektionen för försäkringsmedicin)**
- **Department of Epidemiology & Public Health, University College London (UCL)**

Bakgrund

- Färre industriarbeten – fler kontorsarbeten
- Ökad konkurrens och minska vinstmarginaler
 - företag försöker minska lokalkostnaderna
- Mer teamarbete, viktigt med kommunikation
 - idéer om öppna lösningar, glas och mötesplatser
- Fler kan och vill arbeta hemma eller på annan plats
 - många rum och kontorsplatser står tomma
- Snabb utveckling av ICT
 - elektroniska dokument istället för papper
 - virtuella skrivbord
 - billiga laptopdatorer
- Öppna kontorslösningar åter moderna
- Men ytterst lite forskning om hur de fungerar

Många antagna fördelar

- Yteffektivt – kostnadseffektivt
- Flexibelt – lätt att lägga till och ta bort platser
- Modernt – ger en signal att man är med i tiden
 - kreativa företag har ofta öppna lösningar
 - ofta tjusiga landskap istället för tråkiga korridorer
 - öppna lösningar även moderna i bostadsarkitektur
 - egalitärt och flexibelt istället för stelt hierarkiskt
- Förbättrat informationsflöde
 - lätt att fråga kolleger och ha informella möten
 - positiv överhörning
- Social kontroll
 - lättare att se om någon mår dåligt eller är isolerad
 - svårare för medarbetare att maska

Men också många farhågor

- Bullrigt och fullt med störningar
- Trångt och fabrikslikt
- Ingen privat sfär, bristande personlig integritet
 - få eller inga möjligheter till personalisering
 - drakoniska regler nödvändiga
 - hittar inte sina egna papper och arbetsredskap
- Ökad konkurrens och konflikter
 - påtvingad samvaro
 - olika åsikter om temperatur, ljus, ljudnivå...
- Social kontroll
 - ständig bevakning från chefer och medarbetare
 - sekretess svår att upprätthålla
- Bökitigt tvingas flytta sig för telefonsamtal etc.

Inte längre slavhav (bullpen)

- De första kontorslandskapen förfärliga
 - hav av lågkvalificerade arbetare, t.ex. maskinskriverskor
 - chefen övervakade från upphöjd pulpet
- Moderna kontorslandskap utrustas med skärmar, krukväxter, mötesplatser
 - ser ofta fräscha och moderna ut
 - textilier, ljudabsorberande plattor och pålagda ljud minskar buller och oönskad överhörning
- SAS introducerade kombikontoret
 - egna arbetsplatser plus många mötesplatserp
- Gott om backuprum kompenserar nackdelarna
 - telefonrum
 - tysta rum
 - mötesrum

Vad säger forskningen?

- Negativa effekter på hälsa och produktivitet av
 - hög ljudnivå
 - trängsel
 - svag ljussättning
 - många personer som rör sig i landskapet
- Flytt från cellkontor till landskap
 - minskad avskildhet
 - minskad effektivitet
 - ökad distraktion & ökade koncentrationssvårigheter
- Kontorslandskapsljud i laboratoriet (Jahncke et al.)
 - ansåg sig tröttare och mindre motiverade, kom ihåg färre ord.
- Men: Nästan alla studier missar att kontorslandskap kan se väldigt olika ut...

Christina Bodin Danielsson

- Arkitekt SAR
- Disputerade 2010 om kontorslandskap
 - vid Arkitekturhögskolan, KTH
 - i relation till bland annat hälsa
- Nu postdoc på Stressforskningsinstitutet
- Skiljer på 7 olika kontorstyper
 - Cellkontor (1 person per rum)
 - Delat rum (2-3 personer, samarbetar ofta)
 - Små kontorslandskap (3-9 personer, ofta team)
 - Mellanstora kontorslandskap (10-24 personer)
 - Stora kontorslandskap (25 personer eller fler)
 - Kombikontor (egna arbetsplatser, många backuprum för teamarbete)
 - Flexkontor (inga fasta, egna platser, inte alltid på kontoret)

Table 7
Distribution of Low and High Risk With Regard to Inferior Health and Less Job Satisfaction in Different Office Types

Outcome	Cell Office	Shared Room	Small Open Plan Office	Medium-Sized Open Plan Office	Large Open Plan Office	Flex Office	Combi Office
Health							
Any sick leave (1-365 days/year)					0	0	●
Sick leave >7 days (8-365 days/year)			0	●	●		
General health	0	●	●	●			
Physical and psychological health	0		●		●	0	
Emotional health							
Efficiency	0	0	●	●			0
Accuracy	0		●	●			
Calm and harmony				●		0	
Energy			●	●		0	
Sadness and depression			●			0	
Quality of sleep	0						
Job satisfaction							
Work demands ^a							
Leadership		0	●		●	0	●
Cooperation		0		●			0
Goals at work						0	●
Satisfaction	0			●			●

Note: The Table presents a synthesis based on estimated Odds Ratios (ORs) in the multivariate analyses.

● = high risk; 0 = low risk.

a. Too small variation to be considered.

Kontorslandskap, ledarskap & hälsa

- Ny studie finansierad av AFA 2011-2013

- Projektledare Hugo Westerlund
 - Doktorand Aram Seddigh, leg. psykolog
 - Tekn.Dr. Christina Bodin Danielsson, arkitekt SAR
 - Fil.Dr. Erik Berntsson, postdoc i organisationspsykologi
 - Samarbete med bland annat kognitionsforskare (Doc. Petter Marklund), yrkesmedicinare (Prof. Magnus Svartengren m.fl.) samt företaget Ecophone
 - Andra inblandade bl.a. Prof. Töres Theorell, Dr. Walter Osika, Dr. Marina Taloyan, Dr. Anna Nyberg, doktorand Cecilia Stenfors och fil.mag. Maria Baltzer
- Databesamling på ett stort antal olika kontor
 - Arbetsförmedlingen, NCC, Volvo IT & Volvo Penta, Tieto m.fl.
 - Upp till 3,000 inbjudna deltagare i huvudstudien
 - Flera pilotstudier

Syftena är att studera:

- Hur kontorstyp och arkitektoniska aspekter i kontorsmiljön påverkar stress, hälsa, arbetstrivsel, produktivitet samt önskan att byta jobb
 - med hänsyn tagen till arbetsuppgifternas art
 - produktivitet operationaliserad som kognitiv prestation
- Hur chefernas ledarskap modifierar kontorsmiljöns inverkan på medarbetarna
 - behövs olika ledarskap i olika kontorstyper?
- Om det finns individuella skillnader i hur olika kontorstyper upplevs och påverkar medarbetarna
 - Big Five (extraversion, neuroticism, vänlighet, samvetsgrannhet, öppenhet)
 - arbetsminneskapacitet & koncentrationsförmåga

Kontoren

- Alla Bodin Danielssons typer utom kombikontor
- En mängd parametrar noteras, t.ex.
 - antalet medarbetare
 - antalet backuprum per medarbetare
 - varje enskild medarbetares placering (planritning)
 - kontoren fotograferas
 - ljudnivå, akustik, temperatur, ljus, luftkvalitet etc. mäts på ett urval av kontoren
- Medarbetarna skattar en mängd parametrar, både rent subjektiva (t.ex. trivsel) och mer objektiva
- Aram Seddigh besöker varje kontor minst en gång i samband med introduktion av studien.

Utfallen

- En omfattande enkät med frågor om bland annat
 - arbetstrivsel
 - självskattad produktivitet
 - konflikter på arbetsplatsen
 - utbrändhet
 - olika fysiska och psykiska symptom
 - önskan och avsikt att byta arbete
- Sjukfrånvaro från arbetsgivarna
- Påverkan på kognitiv prestation – testas
- Särskilda enkäter till cheferna

De kognitiva testerna

- Kontorsarbete kräver tänkande - kognition
- Genomförs under två betingelser
 - under tystnad och lugn på morgonen
 - Aram har mandat att beordra tystnad och lugn
 - ger ett jämförelsevärde – baseline
 - sekundärt ett mått på individuella skillnader
 - i normal kontorsmiljö på eftermiddagen
 - skillnaden mellan lugn och normal betingelse ger ett mått på hur kontoret påverkar prestationsförmågan
 - effekter av inläring och tid på dygnet bör vara lika för alla kontorstyperna
 - pilotstudier testar inläringseffekt samt känslighet för störningar
- Immediate Free Recall – listor av ord testar arbetsminne
- ANT – olika aspekter av uppmärksamhetsförmåga

Test 1

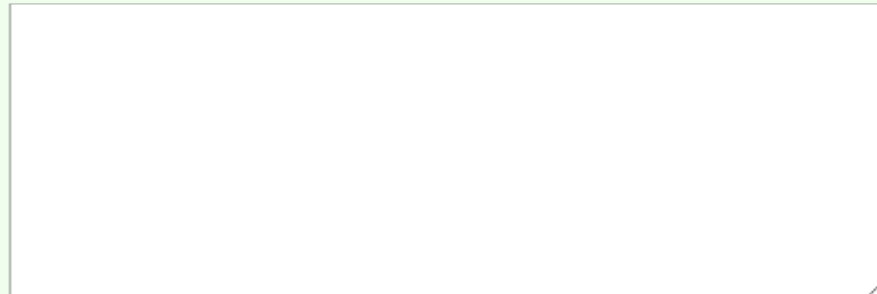
Instruktioner

I den här uppgiften kommer 12 ord att presenteras ett i taget efter varandra, i den svarta rutan nedan. Din uppgift är att lägga orden på minnet. Efter att de 12 orden har visats får Du återge de ord Du kommer ihåg genom att skriva in orden i rutan som visas nedanför. Du får återge orden i vilken ordning Du vill. Du kan antingen separera orden med mellanslag eller kommatecken. Du har 45 sekunder på dig att skriva in orden. Du kan endast börja skriva in orden efter att alla 12 ord har visats.

Samma procedur kommer sedan att upprepas 3 gånger till, med presentation av 12 ord följt av att Du får återge så många av orden som Du kan komma ihåg.

Se till att du har läst instruktionerna innan du
börjar!

Jag är redo att starta!

Test 2

QuickTime Player Arkiv Redigera Innehåll Dela Fönster Hjälp Avbryt inspelning 217.210.64.160

LimeSurvey "pekar åt vänster" - Sök på C x Kognitiva tester x

kontorsprojekt.se/limesurvey/index.php

Stipendier 1X - Fine Art Prints Checklistor - Arbets ISO/FDIS 3382-3

box
box
box
box
ram Seddigh Kontorsland
box
box
box
mail Aram Seddigh
box
mail Aram Seddigh
box

s within the Ph.D.
nominate another
position as PhD student

Om ← = X och om → = M

Ledarskap

- Många teorier – tveksam tillämpbarhet på frågan om huruvida olika kontorstyper behöver olika ledarskap
- Egna spekulationer – viss hjälp, men inte nog
- Fokusgruppsintervjuer
 - chefer som har erfarenhet av att leda både i cellkontor och öppna landskap
 - skyddsombud med erfarenhet av både cellkontor och öppna landskap
- Analyser ligger till grund för konstruktion av enkätfrågor
 - både till cheferna och deras medarbetare
 - hypotesen att vissa aspekter av ledarskapet kan behöva modifieras beroende på kontorstyp
- Vi planerar även en separat, kvalitativ publikation
- Preliminära resultat tillgängliga...

- Regler och förhållningssätt
- Regler hur rummen används
- Lättare att ta kontakt med medarbetare och ta kontakt. Lösa problem på plats
- Fångar stämningen
- Att sitta enskilt som chef och kontra med att vara ute mycket – är man inte ute fångar man inte viktiga aspekter
- Cellkontor att skapa naturliga mötespunkter
- Mandat och bra kontakt uppåt
- Delaktiga medarbetare
- Medvetenhet om psykosociala aspekter i kontorsmiljön – mer viktigt i KL?
- Bekräfta det positiva som finns i KL
- Det negativa ska inte negligeras/hjälpa medarbetare
- Konflikter uppmärksammas och hanteras snabbare
- Möblering som ledarverktyg.
- Viktigt i övergångsprocessen: MA Påverkan
 - » Rätt info genom experter
 - » Ta del av andras erfarenheter
 - » Hur har det gått för andra
 - » Göra riskbedömning

- Viktigaste punkterna chefer spelregler
- Medarbetarnas delaktighet
- Att vara ute bland medarbetare
- Att uppmärksamma de som ej hanterar KL. placera om dem. Det upplevs som ok om de får ett eget rum om det är känt.

Individuella skillnader

- Extraverta
 - gillar kanske stimulansen (Eysenck) och den sociala interaktionen i öppna landskap
 - kan de bli *för* sociala?
- Neuroticism
 - mer lättstörda och oroade?
- Samvetsgrannhet
 - målmedvetenhet kan underlätta prestation trots distraktion
 - kanske mer frustrerade om de inte kan prestera?
- Vänlighet
 - mindre konflikter?
 - svårare att säga nej?
- Krävs en högre kognitiv kapacitet för att klara av öppna landskap?

Projektets yttersta mål

- Bidra med kunskap som hjälper arbetsgivare och arbetstagare att avgöra när olika kontorstyper är mest lämpade, samt hur man på bästa sätt tar vara på de olika kontorstypernas fördelar och mildrar deras nackdelar (då valet av kontorstyp ofta inte är fritt).

← → http://kontorslandskap.org/

File Edit View Favorites Tools Help

x Google

Kontorslandskap

FORSKNING OM KONTORSMILJÖER | ÖPPNA KONTORSLANDSKAP

ARTIKLAR MIN FORSKNING KONTAKTUPPGIFTER Search

I takt med att Sverige blir alltmer tjänsteinriktad, blir även kontoret en allt vanligare arbetsplats för den arbetande befolkningen. På kontoret ska tjänstemän ibland skriva texter eller koda, medan de andra gånger ska låta sig inspireras eller arbeta analytiskt. Vid vissa tillfällen ska känslig information hanteras men vid andra ska information låtas florera. Kontor ska byggas utifrån alla dessa premisser och tjänstemän ska kunna snabbt kunna pendla mellan dessa olika aktiviteter.

Samtidigt pågår det en livfull debatt idag om kontorets utformning påverkar dess brukare och om vissa kontor är bättre än andra. Öppna kontorslandskap kontrasteras ständigt mot egna kontorsrum eller det som även fackmannamässigt också kallas för cellkontor. Förespråkare för öppna kontorslandskap påpekar vinster i form av informationsutbyte, flexibilitet inom organisationen, lägre hyreskostnader per medarbetare och bättre överblick. Förespråkare för cellkotor å sin sida framhäver det öppna kontorslandskapets utmaningar gällande buller, visuella störningsmoment, upplevelsen av trängsel och svårigheten att få en stunds avskildhet som vissa professionsgrupper har behov av.

Aram Seddigh, leg. psykolog & doktorand på Stressforskningsinstitutet

TIDIGARE POSTER

- November 2011
- October 2011
- September 2011
- July 2011
- June 2011
- May 2011
- April 2011
- March 2011

KATEGORIER

- Arkitektur
- Hälsa
- Hjärnan
- I media
- Kontinuerligt om forskningsprocessen

TACK FÖR ATT NI LYSSNADE!

hugo.westerlund@stress.su.se